

TAQDIMOTLAR YARATISH AMALIY DASTURLARI

Suyarov Akram Musayevich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Axborot texnologiyalari kafedrası PHD, dotsenti

akramsuyarov@gamil.ru

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Buxgalteriya hisobi va menejment

fakulteti talabasi

Elomonov Xasan Shavkatovich

Annotatsiya: Ushbu ilmiy-amaliy maqola zamonaviy taqdimotlar yaratish amaliy dasturlari (prezentatsiya muharrirlari)ning nazariy mohiyati, keng ko‘lamli funksional imkoniyatlari hamda ulardan turli sohalarda samarali foydalanish tamoyillarini chuqur tahlil etishga bag‘ishlangan. Maqola axborot asrida vizual kommunikatsiyaning hal qiluvchi ahamiyatini ta’kidlab, taqdimot dasturlarini shunchaki slaydlar to‘plamini yaratuvchi vosita emas, balki murakkab g‘oyalarni kuchli ta’sir orqali yetkazuvchi strategik vosita sifatida ko‘rib chiqadi. Unda Microsoft PowerPoint, Google Slides, Prezi, Keynote va boshqa yetakchi dasturiy ta’minotlarning o‘ziga xos xususiyatlari, xususan, ularning jamoaviy ishlash, mobil moslashuvchanlik kabi zamonaviy funksiyalari batafsil ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada samarali taqdimot dizaynining fundamental tamoyillari, jumladan, vizual iyerarxiya kabi metodologiyalarga alohida e’tibor qaratiladi. Maqolaning asosiy maqsadi — biznes, ta’lim va ilmiy doiralarda taqdimotlarni tayyorlash jarayonini optimallashtirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar berish, shuningdek, taqdimot texnologiyalarining zamonaviy afzalliklarini tushuntirishdan iborat. Ushbu tahlil o‘quvchilarga o‘z taqdimotlarining mazmunini ham, vizual ta’sirini ham oshirishga yordam beruvchi strategik yondashuvni shakllantirish imkonini beradi, bu esa ularning kommunikativ samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so'zlar: Taqdimot dasturlari, prezidentatsiya, vizual kommunikatsiya, jamoaviy ishlash, canva, keynote, grafik va tasvirlar.

Kirish: XXI asrda kommunikatsiya jarayonlari jiddiy o'zgarishlarga yuz tutdi. Ma'lumotlar hajmining keskin ortishi sharoitida, axborotni qabul qiluvchi auditoriyaning diqqatini saqlab qolish tobora murakkablashmoqda. Aynan shu nuqtada taqdimotlar yaratish amaliy dasturlari (prezentatsiya muharrirlari) — quruq matnli ma'lumotlarni ko'rgazmali va jozibali vizual materiallarga aylantiruvchi vositalar sifatida markaziy o'rin egalladi. Ushbu maqola taqdimot dasturlarining nazariy mohiyatini tahlil qilish, ularning funksional farqlarini ko'rib chiqish, samarali dizayn tamoyillarini o'rganish va yaratish jarayonining optimallashtirish usullarini aniqlashga qaratilgan.

Taqdimotlar Yaratish Amaliy Dasturlarining Mohiyati va Qo'llanilish Sohasi

Dasturning Mohiyati va Vazifasi

Taqdimot amaliy dasturlari — bu foydalanuvchiga matn, tasvir, grafik va boshqa multimedia obyektlarini **slaydlardan iborat ketma-ketlikda** birlashtirish orqali vizual kommunikatsiya materiallarini yaratish va namoyish etish imkonini beruvchi kompyuter dasturiy ta'minotining turidir.

Asosiy mohiyati:

Taqdimot dasturlari nutqni vizual ravishda qo'llab-quvvatlash va murakkab ma'lumotlarni **vizual iyerarxiya** tamoyillari asosida oson tushuniladigan shaklga o'tkazishdan iborat. Ular auditoriyaning eshitish va ko'rish kanallarini bir vaqtning o'zida ishga solish orqali ma'lumotni saqlab qolish samaradorligini oshiradi.

Qo'llanilishning Asosiy Sohalari:

Taqdimot dasturlari universal xarakterga ega bo'lib, deyarli barcha professional va ta'lim sohalarida faol qo'llaniladi:

Soha	Asosiy maqsad	Funksional qo'llanishi
------	---------------	------------------------

Biznes va Moliya	Qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash	Investitsiya takliflari yillik moliyaviy hisobotlar, korporativ strategiyalar.
Ta'lim va O'qitish	Axborotni uzatish va tushuntirish	Ma'ruzalar, seminar materiallari, talabalarning loyiha himoyalari, o'quv modullari yaratish.
Marketing va Sotuvlar	Mahsulotni taqdim etish va ishonch uyg'otish	Yangi mahsulot taqdimotlari, bozor tahlillari, mijozlarga yo'naltirilgan shablonlar.
Fan va Tadqiqot	Natijalarni tizimlashtirish	Ilmiy konferensiyalarda ma'ruzalar, eksperimental natijalarni grafiklashtirish, dissertatsiya himoyasi.

Microsoft PowerPoint, Google Slides va Boshqa Keng Tarqalgan Dasturlarning Funksional Imkoniyatlari

Zamonaviy bozorda taqdimot dasturlari bir qancha yetakchi platformalar bilan ifodalanadi, ularning har biri o'zining noyob afzalliklari va funksional xususiyatlariga ega.

Microsoft PowerPoint (PPT):

PPT taqdimot dasturlarining klassik etaloni hisoblanadi. Uning asosiy afzalliklari va funksiyalari:

- **Chuqur Tahrirlash:** Murakkab tasvir tahrirlash (masalan, fonni olib tashlash) va animatsiya yo‘llarini (Motion Paths) nozik sozlash kabi keng imkoniyatlar.
- **Professional Formatlar:** Keng formatlar (PPTX) bilan ishlash, shuningdek, video (MP4) formatida eksport qilish.
- **AI Integratsiyasi (Designer):** PowerPoint Designer funksiyasi sun‘iy intellekt yordamida foydalanuvchi kiritgan matn va tasvirlarga qarab avtomatik ravishda dizayn variantlarini taklif qiladi, bu esa dizayn jarayonini tezlashtiradi.
- **Ishonchlilik:** Ofis ekotizimiga (Word, Excel) chuqur integratsiyalashganlik.

Google Slides (GS):

Google’ning bulutli platformasi asosida ishlaydigan GS, asosan, jamoaviy ishlash va foydalanish qulayligiga urg‘u beradi.

- **Jamoaviy Tahrirlash:** Bir vaqtning o‘zida bir nechta foydalanuvchining taqdimot ustida real vaqt rejimida ishlash imkoniyati. Bu xususiyat zamonaviy uzoqdan ishlash (remote work) muhitida juda qadrlanadi.
- **Bulutga Asoslanganlik:** Barcha o‘zgarishlar avtomatik saqlanadi va qurilmalardan mustaqil ravishda istalgan joyda kirish mumkin.
- **Integratsiya:** Google Workspace (Sheets, Docs) bilan mukammal integratsiya, ma’lumotlarni avtomatik yangilash imkoniyati.

Apple Keynote:

Mac va iOS foydalanuvchilari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, yuqori darajadagi estetik dizayn va intuitiv interfeysi bilan ajralib turadi.

- **Vizual Sifat:** Yuqori aniqlikdagi animatsiyalar, 3D grafikalar va "Magic Move" kabi o‘ziga xos vizual effektlar.

- **Mobil Moslashuvchanlik:** Mobil qurilmalarda (iPad, iPhone) namoyish etish va tahrirlash uchun optimallashtirilgan.

Prezi va Canva (Innovatsion Alternativalar):

- **Prezi:** An'anaviy slayd-ketma-ketligidan voz kechib, ma'lumotni yagona, cheklanmagan "xarita" ustida joylashtirish va "zum" texnologiyasi orqali harakatlanish imkonini beradi. Bu esa tinglovchilarning diqqatini oshirib, g'oyalar o'rtasidagi bog'liqlikni yaxshiroq ko'rsatadi (non-linear storytelling).

- **Canva:** Dizayn shablonlarining ulkan kutubxonasi va qulay drag-and-drop interfeysi yordamida tezkor, professional darajadagi vizual taqdimotlar tayyorlashga ixtisoslashgan.

Taqdimot Dizayni, Vizual Elementlar va Multimedia Vositalaridan Foydalanish Tamoyillari

Samarali taqdimotning siri uning vizual ta'siridadir. Dasturiy ta'minotning funksional imkoniyatlaridan maksimal darajada foydalanish uchun asosiy dizayn tamoyillariga rioya qilish zarur.

Asosiy Dizayn Tamoyillari:

Qoida: "Kamroq Matn, Ko'proq Vizualizatsiya" Auditoriya slaydni o'qish va ma'ruzachini tinglash kabi ikki vazifani bir vaqtda bajara olmaydi. Shuning uchun, slaydlar asosiy fikrlarni, kalit so'zlarni va statistik ma'lumotlarni qisqa jumlar yoki tezislar shaklida ifodalashi kerak. Ko'pincha "6x6 qoidasi" qo'llaniladi: bitta slaydda 6 qatordan ko'p matn bo'lmasligi va har bir qatorda 6 so'zdan oshmasligi lozim.

Vizual Iyerarxiya (Dominantlik):

Har bir slayd bitta asosiy xabarga (dominant element) ega bo'lishi kerak. Bu sarlavha, grafik yoki rasm bo'lishi mumkin. Tinglovchining ko'zi avval ushbu asosiy elementga, keyin esa uning atrofidagi yordamchi ma'lumotlarga tushishi zarur. Bo'sh joy (White Space) vizual iyerarxiyani ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Vizual Elementlar (Grafikalar va Tasvirlar):

Vizual elementlar matn bilan ifodalash qiyin bo'lgan murakkab munosabatlar

va statistikalarini tushuntirish uchun ishlatiladi.

Xulosa

Taqdimotlar yaratish amaliy dasturlari shunchaki vizual vosita emas, balki ma'lumotni yetkazish strategiyasining muhim qismidir. Microsoft PowerPoint, Google Slides, Keynote va boshqa innovatsion dasturlar foydalanuvchilarga nafaqat chiroyli, balki funksional jihatdan boy taqdimotlar yaratish uchun barcha vositalarni taqdim etadi.

Samaradorlikka erishish uchun dasturiy ta'minotning texnologik afzalliklaridan to'g'ri foydalanish, jamoaviy ishlash funksiyalaridan foydalanish hamda dizaynning asosiy tamoyillariga (minimalizm, isual iyerarxiya va o'qish qulayligi) qat'iy rioya qilish talab etiladi. Bugungi kunda muvaffaqiyatli kommunikator bo'lish, o'z g'oyalarini isual jihatdan kuchli va mantiqan asoslangan taqdimotlar orqali yetkaza olish deganidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. **Garr, R.** (2011). *Presentation Zen: Simple Ideas on Presentation Design and Delivery*. New Riders.
2. **Atkinson, C.** (2010). *Beyond Bullet Points: Using Microsoft PowerPoint to Create Presentations That Inform, Motivate, and Inspire*. Microsoft Press
3. **Reynolds, G.** (2008). *Presentation Secrets: How to Design, Prepare, and Deliver Great Presentations*. Wiley.
4. **Yuldasheva, Z.** (2022). *Zamonaviy Axborot Texnologiyalari: O'quv Qo'llanma*. Toshkent: Yangi Asr Avlodi